

СТРАТЕШКИ ПЛАН

**ВИСОКОГ СУДСКОГ И ТУЖИЛАЧКОГ САВЈЕТА БИХ
ЗА ПЕРИОД 2007 – 2012. ГОДИНЕ**

СТРАТЕШКИ ПЛАН

**ВИСОКОГ СУДСКОГ И ТУЖИЛАЧКОГ САВЈЕТА
БИХ**

ЗА ПЕРИОД 2007 - 2012. ГОДИНЕ

Стратешки план Високог судског и тужилачког савјета БиХ за период 2007 - 2012. године, штампан је на енглеском и српском језику. Намјера Савјета је да све своје стратешке планове штампа само на једном од службених језика Босне и Херцеговине слједећим редослиједом наизмјенично - на босанском, српском и хрватском језику.

Глава 1

УВОД

У циљу планског приступа стратешким реформама, а на основу идентификованих проблема, Високи судски и тужилачки савјет БиХ (ВСТС) је припремио свој први стратешки план за период од марта 2005. до децембра 2006. године. План је обухватао једанаест (11) стратешких питања која је требало да буду ријешена у том периоду, заједно са роковима за извршење појединачних циљева.

Намјера овог стратешког плана, који покрива период од јула 2007. до децембра 2012. године, је да настави започете активности реформе правосуђа¹ у претходном периоду, те ријешити актуелне проблеме који стоје на путу успјеха правосудном сектору. Такође је предвиђено да овај план да допринос ВСТС-а изради и имплементацији Националне стратегије за сектор правде коју координира Министарство правде БиХ.

Финализацији плана су претходиле опсежне интерне и екстерне консултације са интересним групама, а план је усвојен на сједници ВСТС-а 24.05.2007. године.

---

1 Под правосуђем, у смислу овог плана, подразумијева се судски и тужилачки систем, те ВСТС.

Глава 2

ПРОЦЕС ИНТЕГРАЦИЈЕ У ЕВРОПСКУ УНИЈУ КАО ОДРЕДНИЦА БУДУЋЕ РЕФОРМЕ ПРАВОСУЂА У БИХ

Канцеларија високог представника, уз усмјерење Савјета за имплементацију мира (PIC)² руководила је раним фазама реформе правосуђа у БиХ. Процес интеграције у Европску унију већ билежи значајан утицај на реформу правосуђа у БиХ, а нарочито узимајући у обзир чињеницу да је успостављен јединствен ВСТС на нивоу БиХ, што је и био услов из Студије изводљивости Европске комисије. Јасно је да се сада процес интеграције у Европску унију јавља као предводник даљих правосудних реформи у БиХ. Наиме, да би постала члан Европске уније, БиХ мора испунити тзв. “Копенхашке критерије”, као што слиједи:

“Критеријима за чланство од државе кандидата се тражи да успостави:

- стабилност институција којим се гарантује демократија, владавина закона, људска права и заштита мањина;
- постојање функционалне тржишне економије, као и капацитета да се носи са конкуренцијом и тржишним снагама унутар Уније...”

Осим тога, БиХ мора у потпуности испоштовати *Acquis Communautaire*, нарочито у правном сектору.

У процесу придруживања Европској унији, неопходно је испунити захтјеве из **Европског партнерства**. Ти захтјеви слиједе или из “Европских стандарда” - који се директно односе на дефинисане стандарде из *Acquis* - или из “политичких захтјева” који се односе на опште политичке услове за придруживање, тј. “Копенхашке критерије”. Када је ријеч о правним и унутрашњим питањима, *Acquis* има ограничен значај, те се зато већи број реформи везаних за судове и тужилаштва односи на политичке услове обезбјеђења “стабилност институција којим се гарантује демократија, владавина закона, људска права и заштита мањина”.

Европско партнерство утврђује који приоритети захтијевају дјеловање и даје смјернице за финансијску помоћ Европске комисије за БиХ у свим областима. Босна и Херцеговина је обавезна да изради план са роковима и конкретним мјерама за рјешавање приоритета из Европског партнерства.

Четири краткорочна приоритета из Европског партнерства се директно односе на надлежности ВСТС-а, а то су: **(1) смањење броја заосталих предмета, (2) одговарајућа едукација за судије и тужиоце, (3) обезбјеђење потребне опреме за судове и тужилаштва и (4) обезбјеђење потребних средстава за судове и тужилаштва.**

ВСТС ће се, у оквиру својих надлежности и могућности, посветити наведеним питањима у овој стратегији.

Глава 3

ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА СТРАТЕШКОГ ПЛАНА

3.1 Праћење реализације

У Стратешком плану изложени су изазови са којим се суочава правосуђе у БиХ у оквиру четири кључна принципа и одговарајућих циљева. У **посебном плану имплементације** изложене су конкретне активности, задаци, рокови, носиоци појединих задатака, процијењени финансијски ефекти и додатни ресурси потребни за остварење појединих задатака. Посебна пажња посвећена је мјерама успјеха које ће омогућити мјерење оствареног напретка у свакој појединој фази.

Постизање реформских циљева идентификованих Стратешким планом захтијева редовно мјерење напретка у њиховој реализацији. Праћење и оцјена имплементације овог плана повјерена је новоформираном Одјељењу за планирање и комуникације Секретаријата ВСТС-а. Одјељење ће анализирати поједине фазе у реализацији циљева и припремати двомјесечни извјештај о напретку у имплементацији стратешког плана у складу са постављеним роковима. Овај извјештај се шаље вишем менаџменту Секретаријата ВСТС-а на разматрање и доношење одлука. ВСТС ће примати полугодишње извјештаје о напретку заједно са препорукама за мјере за отклањање евентуалних проблема.

У случају промијењених околности и/или менаџерских одлука, а на основу одлуке ВСТС-а, Одјељење за планирање и комуникације може вршити ревизију стратешког плана и плана имплементације.

3.2 Екстерни фактори као предуслов за имплементацију плана

Постоји низ фактора који ће утицати на имплементацију Стратешког плана, од којих наводимо следеће:

а. Политичко окружење

Политичко окружење има веома важне импликације за правосудни сектор. Већина циљева из овог стратешког плана у потпуности зависи од политичких одлука. Провођење појединих реформи из овог плана од ВСТС-а, судова и тужилаштва биће могуће само ако и кад се постигне политички договор. До тада, правосудне институције могу само промовисати и заговарати неопходне промјене.

б. Сарадња између ВСТС-а и министарстава правде

У одређеним областима које се односе на судове и тужилаштва ВСТС нема искључиве надлежности - нпр. у изради буџета и праћењу њиховог извршења ВСТС дијели надлежности са министарствима правде на државном, ентитетском, кантоналном и нивоу Брчко Дистрикта БиХ. Због тога је међусобна сарадња, заснована на заједничким интересима у виду унапређења постојећег стања, од круцијалног значаја за успјех имплементације овог плана, а посебно за осигурање одговарајуће подршке за његово провођење.

ц. Расположива финансијска средства

Ниједна озбиљна стратегија не може бити успјешно проведена, уколико се не обезбиједи одговарајућа новчана средства. ВСТС ће заговарати неопходност обезбјеђења средстава за ове потребе у вријеме припреме годишњих буџета за судове и тужилаштва. Отежану околност у овом смислу представља постојећи фрагментирани систем финансирања судова и тужилаштва (14 извора финансирања), који подразумева спремност 14 министарстава правде, 14 влада и 14 парламената за финансирање реформи у сектору правосуђа предвиђених овим планом. Оваква разједињена надлежност у области буџета отежава provedбу глобалне стратегије за БиХ, јер је велики изазов добити исту подршку 14 различитих влада/парламента, с обзиром на то да сваки орган има различите приоритете, а, осим тога, и потпуно различиту способност финансирања реформе.

д. Фрагментиране законске надлежности

Многе реформе у правном сектору, чак и оне за које нису потребна финансијска средства, могу се провести само путем усвајања нових закона или измјена и допуна постојећих закона. Разједињени систем законских надлежности у БиХ (14 различитих нивоа) јасно представља још један изазов у провођењу реформи у области правосуђа, а он се може превазићи само путем тијесне сарадње и интензивног дијалога на свим нивоима власти.

е. Значај финансијске подршке донатора

Уважавајући значај независног и ефикасног правосуђа за просперитет и будућност Босне и Херцеговине, посебно са аспекта процеса придруживања Европској унији, међународна заједница је финансирала и још увијек финансира готово све трошкове досадашњих реформи у сектору правосуђа. Међутим, средства међународних институција се из године у годину смањују. Зато ће проналажење донаторских средстава за реформе правосуђа у будућности бити један од највећих изазова за ВСТС.

Поједине иницијативе из Стратешког плана ће неминовно захтијевати иницирање и имплементацију нових пројеката, уз активну улогу ВСТС-а. Један од примјера оваквог рјешавања појединих проблема је пренос финансирања судова и тужилаштва на државни ниво или на ниво Федерације БиХ за судове/тушилаштва тог ентитета. Сигурно је да ће се рјешење овог и сличних питања тражити кроз имплементацију пројекта иницираног у ову сврху.

Глава 4

ВИЗИЈА И МИСИЈА

4.1 ВИЗИЈА

У Босни и Херцеговини ће бити успостављен правосудни систем који је у складу са **европским стандардима** независности, одговорности, ефикасности и квалитета.

Правосудни систем у БиХ ће бити исто **доступан свим грађанима** у свим дијеловима земље. Грађани ће имати повјерење у судије и тужиоце и знаће да су судске одлуке непристрасне, благовремене и у складу са законом, а да се судови према њима односе с поштовањем.

Судије и тужиоци ће и даље бити **именовани** кроз транспарентан процес и биће адекватно **обучавани**. Имаће **адекватан простор, технологију** и друге одговарајуће услове за рад. Када се утврди да нису поступили у складу са **етичким принципима, дисциплинска одговорност ће се одредити брзо, правично и транспарентно**.

Сектор правосуђа ће бити саморегулисан путем ВСТС-а. ВСТС ће наставити да извршава своје надлежности као истински државна институција, са одговорностима на свим нивоима власти, и у свим дијеловима БиХ.

4.2 МИСИЈА

Мисија ВСТС-а је да осигура очување независног, непристрасног и професионалног правосуђа у БиХ у складу са законским мандатом.

ВСТС је успостављен као независно и самостално тијело, основано Законом на државном нивоу, након преноса овлаштења са ентитета у складу са њиховим уставним овлаштењима. Одговорности ВСТС-а, као државне институције, односе се на све нивое државне власти, укључујући и Брчко Дистрикт БиХ, и све судове и тужилаштва, уз одређена ограничења када је ријеч о уставним судовима.

Глава 5

КЉУЧНИ ПРИНЦИПИ

Функционално правосуђе се заснива на четири кључна принципа: независности, одговорности, ефикасности и квалитету, који обезбјеђују оквир за успостављање, развој и организовање правосудних институција. Правосудни систем који може у потпуности да одговори интересима и правима свих грађана настојаће да унаприједи ове кључне принципе у свакој фази развоја правосуђа.

У овом дијелу, ВСТС даје краћи приказ међусобне повезаности принципа и објашњава важност успостављања равнотеже међу њима.

Независност правосуђа

Одговорност правосуђа

Независност правосуђа треба бити у равнотежи са одговорношћу правосуђа. Висок степен независности захтијева висок степен одговорности.

Да би могле обављати функцију рјешавања спорова међу грађанима те између грађана и државних органа, судије морају бити високо независне особе, изнад којих стоји само закон. Тек тада се може очекивати да ће странка која изгуби спор прихватити одлуку суда као коначну ријеч. Ако се независност судије или тужиоца доведе у питање, тада се може довести у питање и основа њихове одлуке.

С друге стране, такву независност мора слиједити исто тако јак систем одговорности, како би судије и тужиоци радили у складу са законом и судском и тужилачком етиком. Систем одговорности треба бити протутежа која спречава да судије и тужиоци злоупотребе своју независност.

Ефикасност правосуђа

Квалитет правосуђа

Ефикасност правосуђа треба да буде у равнотежи са квалитетом донесених одлука. Од судија и/или тужилаца се не може очекивати да рјешавају велики број предмета на уштрб квалитета њихових одлука, који би пао испод прихватљивог стандарда.

С друге стране, не може се очекивати да ће се израдом неког приручника обухватити сва правна питања која судије рјешавају. Ако судија не може да се прилагоди и ради према прихватљивим стандардима квалитета, мораће се суочити са посљедицама неиспуњавања своје норме.

Иако није увијек лако успоставити одговарајућу равнотежу између независности и одговорности правосуђа, као и између ефикасности и квалитета правосуђа, ВСТС ће настојати предузети све мјере како би се успоставила одговарајућа равнотежа.

Кроз примјену ових принципа Стратешки план ће, у области правосуђа, допринијети провођењу процеса стабилизације и придруживања, поштујући захтјеве и стандарде садржане у релевантним документима међународне заједнице, детаљније описаним у Глави 2 овог плана.

Глава 6

СУМАРНИ ПРЕГЛЕД СТРАТЕШКИХ ЦИЉЕВА

Стратешки циљеви ВСТС-а, сумирани у табели испод, усмјерени су на постизање:

- правосудног система који је независан,
- правосудног система који је одговоран,
- правосудног система који је ефикасан и
- правосудног система који је квалитетан.

За сваки поједини циљ идентификовани су приоритети ВСТС-а за њихову реализацију, а детаљније су описани у главама 7 - 10. На крају документа дат је преглед свих приоритета, подијељених по припадности сваком од четири наведена принципа, у зависности којем принципу поједини приоритет највише доприноси. Два приоритета су у овом прегледу издвојена као питања која у великој мјери утичу на успјех реализације осталих приоритета, те цијелог стратешког плана.

	НЕЗАВИСНО ПРАВОСУЂЕ	ОДГОВОРНО ПРАВОСУЂЕ	ЕФИКАСНО ПРАВОСУЂЕ	КВАЛИТЕТНО ПРАВОСУЂЕ
Стратешки циљ 1.	Уставне и законске реформе			
Стратешки циљ 2.	Обезбијеђено адекватно финансирање правосуђа			
Стратешки циљ 3.	Информатизација правосуђа			
Стратешки циљ 4.	Унапријеђена едукација носилаца правосудних функција			
Стратешки циљ 5.	Унапријеђени односи са интересним групама			
Стратешки циљ 6.	Унапријеђене менаџерске вјештине и технике у правосудним институцијама			
Стратешки циљ 7.	Реформа кадрова у судовима и тужилаштвима			
Стратешки циљ 8.	Унапријеђен поступак именовања			
Стратешки циљ 9.	Већа дисциплина носилаца правосудне функције			
Стратешки циљ 10.	Иницирана имплементација специфичних пројеката			

Глава 7

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1

Уставне и законске реформе

УВОД

Давање мишљења о нацртима закона, прописа и о важним питањима која могу утицати на правосуђе, покретање поступка усвајања закона и других прописа, те активно заговарање законске реформе, у складу је са одредбама Закона о ВСТС-у. Као једна од кључних државних институција која је укључена у напоре да се грађанима у БиХ осигура провођење правде на квалитетан и благовремен начин, ВСТС мора бити активно укључен у развој правног система БиХ који је у току, а нарочито у погледу оне легислативе која се односи на обављање судијске функције.

ПРИОРИТЕТИ

1.1 ПРИНЦИП НЕЗАВИСНОСТИ ПРАВОСУЂА, МАНДАТ, САСТАВ И ОДГОВОРНОСТ ВСТС-А, НАДЛЕЖНОСТ СУДА БИХ И ТУЖИЛАШТВА БИХ УГРАДИТИ У УСТАВ БИХ

Тренутно стање:

Принцип правосудне независности је обично укључен у устав сваке демократске земље. У том смислу дате су и препоруке³ које се конкретно односе на принцип независности правосуђа. У Босни и Херцеговини независност правосуђа није уграђена у Устав БиХ, као ни ВСТС, као институција која има законски мандат да осигура и штити независност правосуђа.

Веома важно је напоменути да ће ВСТС предузети све неопходне кораке да промовише реализацију овог циља, али ће реализација зависити од политичког договора. Конкретне мјере које ће бити предузете у овом сегменту зависе од начина на који се буде одвијао процес уставних реформи у БиХ. Исто тако, Уставом није предвиђено постојање кључних државних правосудних институција, Суда БиХ и Тужилаштва БиХ, чије надлежности треба регулисати Уставом.

За реализацију ове иницијативе неопходан је политички договор и одговарајуће уставне промјене.

---

3 Основна начела Уједињених нација сматрају да основе независности правосуђа треба „гарантовати држава и уградити у Устав...“. Даље, у Препоруци бр. Р(94) 12 се наводи да ће „независност судија бити гарантована у складу са одредбама Европске конвенције о људским правима и уставним начелима...“.

1.2 ПЛАТЕ НОСИЛАЦА ПРАВОСУДНИХ ФУНКЦИЈА РЕГУЛИСАТИ НА НИВОУ БИХ

Тренутно стање:

Данас су плате носилаца правосудних функција регулисане у четири закона - један на државном нивоу, два на нивоу ентитета и један у Брчко Дистрикту БиХ. Ове законе је наметнуо Високи представник у децембру 2005. године, изузимајући закон у Брчко Дистрикту БиХ, који је усвојен од домаћих власти.

Иако су закони припремљени на основу принципа хармонизације прописа међу ентитетима, овај принцип је веома тешко одржати, узимајући у обзир лакоћу с којом се поједини закони могу измијенити и на тај начин довести носиоце правосудних функција из различитих подручја у неједнак положај.

Због тога ВСТС сматра да би регулисање плата за све носиоце правосудних функција на државном нивоу било оптимално и логично рјешење, јер би омогућило одржање истог материјалног положаја носилаца правосудне функције.

За реализацију ове иницијативе потребан је политички договор, уска сарадња са министарствима правде и одговарајуће законске измјене.

1.3 РЕГУЛИСАТИ РАДНО-ПРАВНИ СТАТУС ЗАПОСЛЕНИХ У ПРАВОСУЂУ НА ЈЕДИНСТВЕН НАЧИН

Тренутно стање:

Тренутна правна ситуација која се односи на административно-техничко особље у судовима и тужилаштвима је прилично хаотична, а прописи који се односе на услове које ово особље мора да испуњава, затим на њихова права и обавезе, обуку, дисциплинску одговорност и сл., значајно варирају како у ентитетима, тако и међу кантонима.

У претходном периоду значајан број предсједника судова, главних тужилаца и запослених на административним/техничким позицијама (посебно секретари судова) обраћао се ВСТС-у са питањима у вези са овом проблематиком. Јасно је да би сва питања која се односе на административно-техничко особље, укључујући правила која се односе на број административног/техничког особља по судији/тужиоцу, категорије административно-техничких позиција, услове за сваку одређену позицију, те остала права и обавезе, требало да буду регулисана на јединствен начин.

За реализацију ове иницијативе потребан је политички договор, уска сарадња са министарствима правде и одговарајуће законске измјене, те је могуће да ће бити потребна додатна новчана средства у зависности од степена учешћа ВСТС-а у цјелокупном процесу.

1.4 УСВОЈИТИ ЈЕДАН ЗАКОН О ТУЖИЛАШТВИМА У ФБИХ

Тренутно стање:

Радна група за израду нацрта јединственог закона који се односи на тужилаштва на свим нивоима у Федерацији БиХ је формирана 2005. године, а чине је представници Тужилаштва БиХ, ентитетских тужилаштва, Тужилаштва Брчко Дистрикта БиХ, Федералног министарства правде, Удружења тужилаца у Федерацији БиХ и Канцеларије регистрара БиХ.

За координацију задатака радне групе била су ангажована два правника смјештена у просторијама ВСТС-а, а финансирање и подршку овом пројекту је обезбиједила Европска комисија. Нацртом закона предложене су бројне измјене и допуне постојећих законских прописа у циљу побољшања функционисања тужилаштва у Федерацији БиХ. Коментари које је дала Комисија за легислативу ВСТС-а уграђени су у текст Нацрта закона.

С обзиром на друге приоритете у 2006. години, као и на тешкоће које се јављају у вези са усвајањем закона у току изборне године, овај нацрт закона није стављен у законодавну процедуру. Након разматрања од ВСТС-а, треба га доставити Федералном министарству правде на даљу процедуру и усвајање на Парламенту Федерације БиХ.

За реализацију ове иницијативе потребан је политички договор и одговарајуће законске измјене.

1.5 УНАПРИЈЕДИТИ ПРОЦЕСНЕ ЗАКОНЕ

Тренутно стање:

Постојећи процесни закони и њихова примјена у БиХ представљају питање на које ВСТС свакодневно прима притужбе у смислу да нека законска рјешења не омогућавају ефикасно и правично вођење судских поступака, те да је због неуједначености прописа онемогућен исти приступ правди свим грађанима.

Иако у овом сегменту примарну одговорност имају министарстава правде, ВСТС ће континуисано пружати своју помоћ и подршку кроз активно учешће у радним групама које буду формиране ради израде измјена и допуна процесних закона, те кроз израду свих потребних анализа и истраживања.

За реализацију ове иницијативе потребни су уска сарадња са министарствима правде и одговарајуће законске измјене, те је могуће да ће бити потребна додатна новчана средства, у зависности од степена учешћа ВСТС-а у cjелокупном процесу.

1.6 УВЕСТИ ОБАВЕЗНУ ВАНСУДСКУ МЕДИЈАЦИЈУ ЗА ОДРЕЂЕНЕ КАТЕГОРИЈЕ ГРАЂАНСКИХ ПРЕДМЕТА

Тренутно стање:

Многе државе у Европи су увеле обавезну вансудску медијацију за неке категорије грађанских предмета. Ово значи да странке не могу тражити судску заштиту прије него што покушају да ријеше спор уз помоћ медијатора. Таква медијација је једноставна, јефтина, неформална и брза.

Искуство других земаља у Европи показује да се на овај начин знатно смањује притисак на судове и да се постижу велике уштеде за друштво као цјелину. У БиХ медијација је још увијек добровољна и не користи се у значајнијој мјери. ВСТС ће се укључити у дијалог са државним и ентитетским министарствима правде како би се разговарало о евентуалном успостављању описаног система медијације.

За реализацију ове иницијативе потребни су уска сарадња са министарствима правде, одговарајуће законске измјене и додатна новчана средства.

Глава 8

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2

Обезбијеђено адекватно финансирање правосуђа

УВОД

ВСТС има низ одговорности које се односе на израду буџета судова и тужилаштва. Иако нема коначну надлежност да одлучује о буџетима, ВСТС-у је дата релативно значајна улога у буџетском процесу који претходи одобрењу буџета од стране законодавне власти. Ова улога ВСТС-а би требало да помогне у успостављању и одржавању функционалног правосуђа, а правосуђе може бити функционално само уколико је адекватно финансирано.

Финансирање, такође, треба да буде независно од извршне и законодавне власти, и не смије зависити о угрожености појединих политичких интереса због одређених судских одлука.

ПРИОРИТЕТИ

2.1 ОБЕЗБИЈЕДИТИ АДЕКВАТАН НИВО РАСПОЛОЖИВИХ СРЕДСТАВА ЗА СУДОВЕ И ТУЖИЛАШТВА

Тренутно стање:

Буџетски тренд судова и тужилаштва у ФБиХ и РС је у посљедње три године поражавајући и представља озбиљан проблем који треба што прије ријешити. ВСТС је владама РС-а, ФБиХ и кантона указивао на овај проблем, те наглашавао да правосудни систем не може грађанима Босне и Херцеговине пружити квалитетне услуге у прописаним роковима док год не постоје довољна средства за оперативне трошкове и капиталне инвестиције осигурана од стране надлежних органа.

Уколико се негативан тренд не заустави, јасно је да ће модернизација правосуђа и испуњење стратешких циљева из овог плана постати немогући. Штавише, уколико се негативан тренд не заустави, поједини судови и тужилаштва неће моћи обављати своје основне функције. Ово ће имати озбиљне посљедице за грађане БиХ уопште, а посебно за кориснике судских услуга.

За реализацију ове иницијативе потребан је политички договор и уска сарадња са министарствима правде и финансија на свим нивоима.

2.2 УНАПРИЈЕДИТИ СИСТЕМ ФИНАНСИРАЊА СУДОВА И ТУЖИЛАШТВА

Тренутно стање:

Независност правосуђа може бити озбиљно угрожена ако се финансирање користи за кажњавање или награђивање судова и правосуђа за пресуде у појединим случајевима. Због тога је потребно да се успостави механизам који ће спријечити и саму могућност таквих појава и утицаја. Ово подразумијева већи степен или потпуну независност од извршне власти.

Правосудне институције у БиХ су финансиране из 14 различитих извора. Ово доводи до дисбаланса у финансирању и подлијегања локалном политичком притиску. Проблем оваквог система финансирања препознат је у Завршном извјештају Независне правосудне комисије из 2004. године и Функционалној анализи сектора правосуђа у БиХ коју је финансирала Комисија Европске уније у склопу реформе јавне управе, гдје је дата препорука да се финансирање правосуђа пренесе на државни ниво. Уколико се, у периоду који обухвата овај план, не постигне договор о овом питању, алтернатива може бити пренос система финансирања са кантоналног на ентитетски ниво у ФБиХ, који би значајно унаприједио постојећу ситуацију, с обзиром на то да би број буџетских извора био смањен са 14 на 4.

За реализацију ове иницијативе потребан је политички договор, уска сарадња са министарствима правде, додатна новчана средства и одговарајуће законске измјене.

2.3 ОСИГУРАТИ ДА ЈЕ ВСТС У ПОТПУНОСТИ ФИНАНСИРАН ИЗ ДРЖАВНОГ БУЏЕТА

Тренутно стање:

ВСТС има кључну улогу у осигуравању независног правосуђа у БиХ, како са аспекта надлежности да именује судије, тужиоце и стручне сараднике, тако и са аспекта доношења и примјене етичких кодекса за носиоце правосудних функција. Због тога је добро функционисање ВСТС-а предуслов за независно правосуђе у БиХ. ВСТС, међутим, може да функционише у складу са својом улогом и мандатом само уколико су неопходна средства осигурана од стране надлежних органа.

До сада су одређене активности ВСТС-а, које су требале да буду финансиране из државног буџета, биле финансиране од стране Владе Краљевине Норвешке и индиректно од стране Европске комисије. Ова пракса се не може наставити, те је потребно да се осигура потпуно финансирање ВСТС-а из домаћих извора.

За реализацију ове иницијативе потребна је уска сарадња са Министарством финансија и трезора БиХ и Министарством правде БиХ.

Глава 9

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3

Информатизација правосуђа

УВОД

Данас је немогуће успоставити ефикасан судски или тужилачки систем без значајнијег улагања у информациону технологију.

Надлежности ВСТС-а у овом смислу се огледају у вођењу, координацији и надгледању увођења и кориштења информационе технологије у судовима у тужилаштвима у БиХ да би се постигла и одржала униформност у том погледу.

Донедавно, судови и тужилаштва у БиХ су функционисали са застарјелом опремом и мануелним начином рада. Почевши од 2003. године урађена је анализа постојећег начина рада у судовима у БиХ и предложене измјене у начину и процедури поступања с предметима. Током 2004. године ВСТС је усвојио Стратегију за информатичке и комуникацијске технологије (ИКТ), у оквиру чије имплементације је набављена опрема за све судове и тужилаштва, инсталисане су мреже локалног подручја (LAN)⁴, више од 2.000 корисника ИКТ-а је прошло кроз основну обуку а значајан број стручног ИКТ особља (више од 70) запослен је у већини судова и тужилаштва, и коначно - креирана је почетна верзија софтвера (CMS)⁵ који подржава и води унапријеђене радне процесе у овим институцијама на јединствени начин. У току су припреме за повезивање свих правосудних институција на нову, бежичну, брзу мрежу широког подручја широм БиХ, која се инсталише на основу донације Европске комисије.

До сада су ове активности углавном финансиране од донатора из међународне заједнице, али је сада вријеме да надлежне власти у БиХ узму учешће у финансирању модерног, ефикасног и будућности окренутог правосуђа.

ПРИОРИТЕТИ

3.1 РАЗВИТИ И ИМПЛЕМЕНТИРАТИ CMS У СВИМ СУДОВИМА И ТУЖИЛАШТВИМА

Тренутно стање:

CMS је софтвер за праћење и управљање предметима иницијално развијен од USAID-FILE⁶ пројекта као аутоматизовани систем подршке и вођења унапријеђених радних процеса. CMS је рађен кроз сарадњу USAID-а и ВСТС-а, и у потпуности је преузет од ВСТС-а у октобру 2006. године. Данас овај пројекат представља најмлађи пројекат ВСТС-а. CMS је данас инсталисан и успјешно тестиран у четири суда као и два привредна одјељења у највећим првостепеним судовима у БиХ. Увођење унапријеђене верзије у остале судове треба почети средином 2007. године, а наставиће се до потпуне примјене у свим судовима и тужилаштвима током сљедећих неколико година.

За реализацију ове иницијативе потребни су политичка подршка и додатна новчана средства.

---

4 Local Area Network

5 Case Management System - Систем управљања предметима

6 Fostering an Investment and Lender-Friendly Environment - Пројект за подстицање улагања и стварања повољне климе за кредитирање

3.2 ИНСТАЛИСАТИ И ОДРЖАВАТИ ПРАВОСУДНУ МРЕЖУ ШИРОКОГ ПОДРУЧЈА (WAN)⁷

Тренутно стање:

У току је инсталација SDH⁸ преносног система (радио-релејна бежична мрежа) великих брзина преноса и пропусне моћи која повезује сва већа насеља у БиХ.

Систем ће служити као основна телекомуникацијска инфраструктура за нову мрежу широког подручја (WAN) у правосуђу БиХ.

Паралелно са инсталацијом ове мреже, предузимају се потребне радње како би се потребна корисничка опрема, која је већ обезбијеђена кроз донацију Европске комисије, почела инсталисати у појединим институцијама правосуђа.

3.3 ОБЕЗБИЈЕДИТИ И ИНСТАЛИСАТИ НЕОПХОДНУ ИКТ ОПРЕМУ

Тренутно стање:

Набавка опреме за потребе судова и тужилаштва почела је крајем 2004. године. Уз финансијску помоћ међународне заједнице, у судове и тужилаштва у БиХ испоручено је око 2.500 радних станица, 160 сервера и 1.300 принтера. Према анализама, утврђено је да тренутно недостаје више од 1.500 радних станица и више од 500 принтера у свим судовима и тужилаштвима у БиХ.

Имајући у виду вријеме отписа ИКТ опреме од 4 године, већина опреме набављене у 2004. и 2005. години биће застарјела 2009. године, када су и планиране прве анализе потреба за обнављањем застарјеле опреме.

За реализацију ове иницијативе потребна су додатна новчана средства.

3.4 ОРГАНИЗОВАТИ ФУНКЦИОНАЛНУ ИКТ ПОДРШКУ У ПРАВОСУЂУ

Тренутно стање:

У периоду од јануара 2005. године па све до данас, ИКТ одјељење Секретаријата ВСТС-а је активно учествовао у процесу избора службеника за ИКТ, пружајући техничку асистенцију предсједницима судова и главним тужиоцима при избору најбољих кандидата. Све досадашње активности су урађене на квалитетан начин прије свега захваљујући координацији рада ИКТ одјељења, као носиоца пројекта, и службеника за ИКТ на оперативном дијелу.

У току 2006. године улогу координатора рада ИКТ службеника постепено преузимају регионални администратори ВСТС-а на основу смјерница и упутстава ИКТ одјељења.

ИКТ одјељење тренутно развија организацију ИКТ подршке и план обуке за ИКТ особље, којим је предвиђен ангажман властитих људских ресурса - предавача за већину аспеката примјене информационе технологије у правосуђу БиХ.

За реализацију ове иницијативе потребна су додатна новчана средства.

---

7 Wide Area Network

8 SDH је техничка скраћеница за „Synchronous Digital Hierarchy“, и означава једну од модерних технологија бежичног преноса података великим брзинама

Глава 10

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4

Унапријеђена едукација носилаца правосудних функција

УВОД

Питање адекватне обуке за носиоце правосудне функције један је од четири приоритета из Европског партнерства за која ВСТС има директну надлежност. Основна начела у вези питања едукације садржана су у Мишљењу Савјетодавног вијећа европских судија,⁹ према којем право на обуку/едукацију треба да буде гарантовано свим судијама, те да орган мјеродаван за контролу квалитета програма едукације треба бити независан од извршне и законодавне власти (ВСТС), док орган који проводи едукацију не треба бити орган који именује судије (центри за едукацију).

ПРИОРИТЕТИ

4.1 ПРУЖИТИ ПОДРШКУ И СМЈЕРНИЦЕ ЕНТИТЕТСКИМ ЦЕНТРИМА РАДИ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ СТРАТЕГИЈЕ ЗА ОБУКУ

Тренутно стање:

ВСТС и ентитетски центри за едукацију су заједнички израдили и усвојили Средњорочну стратегију за почетну обуку и стручно усавршавање 2007-2010. Циљ стратегије је успоставити прилагођен систем почетне обуке и стручног усавршавања за органе правосуђа у БиХ, који би обрађивао правне теме и друге кључне дисциплине релевантне за праксу носилаца правосудне функције, као и успостављање домаће мреже за обуку која привлачи међународну помоћ у циљу успостављања одговарајућих, одрживих ресурса. У наредном периоду, ВСТС ће се оријентисати на пружање подршке и смјерница ентитетским центрима ради имплементације стратегије.

С обзиром на то да је сваки судија/тужилац/стручни сарадник одговоран за своју континуисану едукацију/стручно усавршавање, ВСТС ће настојати да едукативни материјали буду урађени тако да буду доступни путем будуће мреже широког подручја.

Поред приоритета наведених у наставку текста, конкретни програми обуке ће зависити и од других приоритета наведених у Стратешком плану ВСТС-а, с обзиром на уску везу између едукованости носилаца правосудних функција и остварења циљева.

За реализацију ове иницијативе потребна су додатна новчана средства.

---

9 Мишљење Савјетодавног вијећа европских судија (ССЈЕ) број 4, Стразбур, 27.11.2003. године

4.2 ИЗВРШИТИ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈУ СУДИЈА У ВЕЋИМ СУДОВИМА

Тренутно стање:

Искуства судова који су у праксу увели специјализацију судија за поједине области, као што су привредни спорови, грађанско право, кривично право, радни спорови, накнаде штета, породични спорови и сл., показала су позитивне резултате у смислу већег квалитета донесених одлука, као и већу ефикасност у њиховом рјешавању.

С обзиром на то да је овакву специјализацију по појединим областима могуће урадити искључиво у већим судовима, ВСТС ће прво утврдити која је то величина суда која омогућава специјализацију у областима у којима постоји изражено лично интересовање или по неким другим принципима, а затим ову специјализацију, у сарадњи са центрима за едукацију, провести и у пракси (у свим судовима који прелазе утврђену величину суда).

4.3 ОСИГУРАТИ ВЕЋУ УПОТРЕБУ СУДСКЕ НАГОДБЕ

Тренутно стање:

Мада закони о парничном поступку омогућавају закључење судске нагодбе, то се још увијек не користи у значајнијем обиму. Изгледа да судије на себе нерадо преузимају улогу медијатора.¹⁰

У неким европским државама значај судских нагодби као средства за побољшање ефикасности судова се посебно наглашава. Наиме, многи предмети су погодни за окончање путем судске нагодбе. Тако, уколико постоји иницијатива од стране суда, често дође до пријатељског рјешавања спора. Овим се штеди вријеме и новац, како за суд тако и за странке у поступку. ВСТС ће прикупљати информације о различитим концептима судске нагодбе у другим државама и промовисати разраду одговарајућих рјешења.

За реализацију ове иницијативе потребна су додатна новчана средства.

4.4 ОСИГУРАТИ ON-LINE ПРИСТУП ВАЖНИМ СУДСКИМ ОДЛУКАМА

Тренутно стање:

Влада Краљевине Шпаније је пристала да финансира оснивање Центра за судску документацију при ВСТС-у. Основна функција овог центра ће бити одржавање базе значајних судских одлука које би биле доступне свим носиоцима правосудне функције. Тренутно се ради на изради потребног софтвера похрањивање и претраживање судских одлука.

Успостављање базе за претраживање важних судских одлука ће несумњиво имати позитиван ефекат на већу едукованост носилаца правосудних функција, уједначено разумијевање и примјену закона у БиХ, као и омогућавање да носиоци правосудних функција имају услугу коју многе од њихових колега у другим европским земљама имају већ годинама. Може се, такође, очекивати да ће једноставан приступ одлукама виших судских инстанци побољшати квалитет првостепених одлука и допринијети ефикасности у раду судија првостепених судова. Поред овога, ограничен приступ бази података ће бити омогућен и широј професионалној заједници, као што су адвокатске коморе и омбудсмани.

Временом ће услуге које пружа Центар бити проширене и укључиваће и коментаре на значајне судске одлуке, као и различите референце других правних аката/материјала, с тим што се ово вјероватно неће остварити у периоду који је обухваћен овом Стратегијом.

За реализацију ове иницијативе потребна су додатна новчана средства.

¹⁰ Видјети чланове 83-90 Закона о парничном поступку РС, чланове 86-93 Закона о парничном поступку ФБиХ, као и реленавне одредбе закона о парничном поступку Брчко Дистрикта БиХ и БиХ

4.5 ОСИГУРАТИ ON-LINE ПРИСТУП ЛЕГИСЛАТИВИ

Тренутно стање:

ВСТС сматра да би сви судови и тужилаштва требало да имају бесплатан on-line приступ свим прописима БиХ, РС, ФБиХ и Брчко Дистрикта БиХ. Ово захтијева да базе које је UNDP¹¹ пренио на Службене новине Федерације Босне и Херцеговине и на Центар за едукацију Републике Српске постану оперативне и доступне путем мреже широког подручја. Уз то би и прописи Брчко Дистрикта БиХ, кроз посебан пројекат, били обједињени у базу.

ВСТС ће консултовати ентитетске владе (и ентитетска службена гласила) како би пронашао начин на који ће приступ судова и тужилаштва прописима бити омогућен, те како би се уредили финансијски аспекти. Бесплатан и директан приступ прописима свих судова и тужилаштва путем интернета би представљао значајне уштеде с обзиром на то да се тренутно претплаћују на огроман број примјерака службених гласила. Било би корисно овакав приступ омогућити и широј професионалној заједници.

За реализацију ове иницијативе потребан је договор са ентитетским владама.

4.6 УНАПРИЈЕДИТИ ПРАВНЕ БИБЛИОТЕКЕ У СУДОВИМА И ТУЖИЛАШТВИМА

Тренутно стање:

Европска комисија је путем програма CARDS 2006 обезбиједила новчана средства за куповину правне литературе за сваки суд и тужилаштво у земљи. Тендер за набавку књига објављен је у прољеће 2007. године, а књиге ће бити достављене крајем године.

Врсте публикација које ће бити набављене за сваки суд и тужилаштво у 2007. години су сљедеће:

- Службена гласила на CD-има;
- Публикације из међународног права и људских права;
- Правни рјечници;
- Коментари свих важнијих закона;
- Судска пракса (предмети из судске праксе);
- Рачуноводство и јавне набавке.

У циљу едукације, потребно је обезбиједити средства за осавремењавање и допуњавање ових правних библиотека.

За реализацију ове иницијативе потребна су додатна новчана средства.

Глава 11

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 5

Унапријеђени односи са интересним групама

УВОД

Изградња односа са партнерима и јавношћу уопште, није једноставан задатак. Један од услова придруживања БиХ Европској унији је успјешан правосудни сектор. Међутим, успјешан правосудни сектор не може бити истински успјешан уколико је перцепција јавности другачија и ако се не успоставе чврсте везе са партнерима од којих зависи успјех cjелокупне правосудне реформе.

Због тога је у децембру 2006. године, на сједници ВСТС-а, усвојена нова систематизација радних мјеста којом је предвиђено успостављање новог одјељења за планирање и комуникације, чији је примарни циљ да промијени лошу слику коју јавност има о правосуђу, изгради уску сарадњу са интересним групама ВСТС-а, те повјерење јавности у правосуђе уопште.

ПРИОРИТЕТИ

5.1 ПОВЕЋАТИ ПОВЈЕРЕЊЕ ЈАВНОСТИ У ПРАВОСУЂЕ

Тренутно стање:

Формалне притужбе грађана против судова су знатне и све бројније. Између јавности и припадника правосуђа постоје суштинске разлике у разумијевању различитих процеса у правосуђу. Такође постоји неразумијевање улоге и овлаштења ВСТС-а, који се понекад ограничава искључиво на поступак именовања, а понекад за много шира овлаштења, као што је одлучивање о правосудним буџетима или одговорност за квалитет судских одлука.

Упркос нашој интензивној комуникацији са јавношћу путем медија и нашој web страници, чини се да још нисмо успјели комуницирати јасне поруке о правосудним реформама и улози ВСТС-а.

За реализацију ове иницијативе потребна су додатна новчана средства.

5.2 УНАПРИЈЕДИТИ ОДНОСЕ СА ЛОКАЛНИМ И МЕЂУНАРОДНИМ ПАРТНЕРИМА

Тренутно стање:

Стратешки циљеви ВСТС-а усмјерени су на идентификацију проблема и њихово рјешавање, те успостављање сарадње са релевантним органима у циљу примјене најбољих рјешења за актуелне проблеме. Међутим, ефекти активности које предузима ВСТС у овом смислу лимитирани су чињеницом да усвајање иницијатива и препорука зависи од других органа надлежних за усвајање закона, доношење политичких одлука, финансирање појединачних иницијатива и сл.

Поред овога, процес придруживања БиХ европским интеграцијама намеће потребу планског и системског приступа развоју правосудног сектора и формулисање националне стратегије. Као дио система одговорног за правосуђе, ВСТС мора дати свој допринос и остварити интензивну сарадњу са свим релевантним институцијама како би се осигурали услови да босанско-херцеговачко правосуђе функционише ефикасно и пружа услуге у складу са европским стандардима. Ово примарно укључује министарства правде, ентитетске и државне владе и парламенте, као и међународне партнере, чија је финансијска и политичка подршка круцијална и без које се ниједна досадашња реформа не би могла реализовати.

Глава 12

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 6

Унапријеђене менаџерске вјештине и технике у правосудним институцијама

УВОД

Ефикасно управљање правосудним институцијама је од кључног значаја за благовремено и транспарентно провођење правде. С циљем бољег управљања правосудним институцијама, ВСТС као и судови и тужилаштва требају имати приступ тачнијим статистичким подацима, осигурати побољшане критерије за оцјењивање радних резултата носилаца правосудне функције, те судови и тужилаштва и израде боље системе за руковођење институцијама.

ВСТС је већ путем средстава која је обезбиједила Влада Холандије, одржао 44 сата обуке из области менаџмента за све предсједнике судова, секретаре судова и главне тужиоце. Ова обука је завршена у 2006. години и оставила је добар утисак код учесника. Као резултат овог пројекта, израђен је и дистрибуисан свим судовима и тужилаштвима Приручник за руководиоце судова, као трајан извор знања за руководиоце у правосуђу.

Међутим, јасно је да поједини судови и тужилаштва остварују знатно другачије резултате у односу на друге судове и тужилаштва са истим расположивим ресурсима. Разлог за ово се често може приписати начину управљања у том суду или тужилаштву, с обзиром на то да је један од главних узрока лоших резултата управо недостатак менаџерских способности и вјештина.

Многи предсједници судова и главни тужиоци у БиХ немају адекватну менаџерску обуку ни менаџерско искуство, а већина судија и тужилаца није навикла на менаџерску улогу предсједника судова и главних тужилаца, односно главног тужиоца. Ово је озбиљно питање којем ће се ВСТС посветити у наредном периоду.

ПРИОРИТЕТИ

6.1 УСПОСТАВИТИ ИНТЕРНЕ КАПАЦИТЕТЕ И МЕХАНИЗМЕ ВСТС-А ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ МЕНАѢРСКИХ ТЕХНИКА И ВЈЕШТИНА У СВИМ ПРАВОСУДНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА

Тренутно стање:

Како би ВСТС могао на адекватан начин унаприједити менаџерске способности предсједника судова и главних тужилаца, потребно је да првенствено успостави властите капацитете с особљем које ће имати одговарајућа знања из области менаџмента и управљања радним процесима. Успостављањем властитих капацитета и њиховим јачањем путем обуке из различитих области менаџмента, те континуисаним преношењем техника управљања на руководеће кадрове у правосуђу, биће створене претпоставке за адекватно унапређење руководећих техника у судовима и тужилаштвима.

За реализацију ове иницијативе потребна су додатна новчана средства.

6.2 УСПОСТАВИТИ КАПАЦИТЕТЕ ВСТС-А ЗА НАДЗОР

Тренутно стање:

У складу са чланом 17. став 23. Закона о ВСТС-у, ВСТС има надлежност да утврђује критерије за рад судова и тужилаштва и покреће истраге које се односе на поступање у области управе и финансија. Ову надлежност ВСТС дијели са министарствима правде и омбудсменима.

До сада ВСТС није имао развијене капацитете да проводи надзор на основу наведене законске одредбе. Међутим, ВСТС би требало да развија своје капацитете у овој области ради процјене и утврђивања усклађености рада судова и тужилаштва са законом и прописима у области управљања које доноси ВСТС (нпр. Правилник о унутрашњем судском пословању).

За реализацију ове иницијативе потребна је уска сарадња са министарствима правде и омбудсменима.

6.3 ОСИГУРАТИ ВЕЋУ ПОДРШКУ ПРЕДСЈЕДНИКА ДРУГОСТЕПЕНИХ СУДОВА ПРЕДСЈЕДНИЦИМА ПРВОСТЕПЕНИХ СУДОВА

Тренутно стање:

У Босни и Херцеговини има укупно 48 првостепених судова (19 у Републици Српској, 28 у Федерацији БиХ и 1 у Брчко Дистрикту БиХ). Због овако великог броја првостепених судова, ВСТС није у могућности да адекватно прати цијели овај систем из сједишта у Сарајеву. Због тога би било рационалније и ефектније успоставити јачу подршку председника другостепених судова председницима првостепених судова у њиховим регијама, као и њихову већу одговорност за сарадњу са локалним властима и партнерима.

За реализацију ове иницијативе потребне су измјене релевантних прописа.

6.4 УНАПРИЈЕДИТИ СИСТЕМ ПРАЋЕЊА И ОЦЈЕЊИВАЊА РАДА МЕНАџЕРА У ПРАВОСУЂУ

Тренутно стање:

Руководилац институције одређује њен карактер. Због тога, уколико руководилац нема развијене способности руковођења, ни суд, односно тужилаштво неће бити у потребној мјери функционалан, а последице таквог стања директно ће трпити корисници правосудног система, те у крајњој линији и шира јавност.

Због тога ће ВСТС, паралелно са организовањем обука из области менаџмента, радити и на успостављању система праћења и оцјењивања рада руководиоца у правосудју, којим ће се омогућити разрјешавање с руководних функција оних председника судова и главних тужилаца који нису успјели оставарити очекиване резултате, а кад је такво стање, и након проведених обука, узроковано мањком менаџерских способности.

За реализацију ове иницијативе потребна су додатна новчана средства и измјене релевантних прописа.

6.5 УНАПРИЈЕДИТИ СТАТИСТИЧКЕ СИСТЕМЕ И СИСТЕМЕ ИЗВЈЕШТАВАЊА

Тренутно стање:

Судови и тужилаштва праве статистичке извјештаје које достављају ВСТС-у у циљу праћења рада и извјештавања у виду Годишњег извјештаја, који ВСТС припрема и подноси Парламенту БиХ. Тренутно то представља дуготрајан процес који подразумијева утврђивање параметара за извјештавање, након којег слиједи процес прикупљања података у самим судовима и тужилаштвима.

Статистички извјештаји су важан менаџерски алат. Они на првом мјесту имају за циљ да руководиоцу омогуће контролу над радним процесима. Слиједи извјештаји о раду, који су ВСТС-у важан показатељ степена ефикасности рада појединачног суда и тужилаштва, те правосудног система у цјелини, и служе у сврху доношења различитих одлука.

Унапређење система извјештавања и прикупљања података о раду босанскохерцеговачког правосуђа би требало да буде остварено и увођењем стандарда Европске комисије за ефикасност правосуђа (СЕРЕЈ).¹² Наиме, од 2006. године ВСТС је узео активно учешће у активностима СЕРЕЈ-а. Ово чланство захтијева расположивост и прикупљање још детаљнијих и прецизнијих података који морају бити презентовани у складу са специфичним захтјевима, како би се наш правосудни систем могао упоређивати, по тачно утврђеним параметрима, са правосудним системима других европских земаља.

ВСТС ће увођењем CMS-а у свим судовима и тужилаштвима осигурати да се релевантни подаци могу лакше прикупљати уз повећани ниво тачности.

---

12 The European Commission for the Efficiency of Justice

Глава 13

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 7

Реформа кадрова у судовима и тужилаштвима

УВОД

ВСТС свакодневно прима захтјеве за повећање броја судија, додатних судија, тужилаца, стручних сарадника, те посебно административно-техничког особља у правосудним институцијама, у којим се као образложење наводи да је ова мјера неопходна због веће ефикасности судова и тужилаштва.

Иако је тешко одредити који је то „прави“ број, чињеница је да ће нове надлежности и одговорности које доносе предстојеће реформе правосудног сектора неминовно захтијевати детаљну анализу и преиспитивање постојећег броја носилаца правосудне функције, те броја и структуре осталог особља.

ПРИОРИТЕТИ

7.1 УТВРДИТИ ОПТИМАЛАН БРОЈ СУДИЈА, ТУЖИЛАЦА И СТРУЧНИХ САРАДНИКА У СУДОВИМА И ТУЖИЛАШТВИМА

Тренутно стање:

Број судија у сваком суду у БиХ одређен је на основу података из претходног периода о приливу предмета и популацији (број корисника суда). ВСТС је такође утврдио број додатних судија, те број стручних сарадника у првостепеним судовима којим је у току 2006. године дата надлежност да одлучују у предметима мање вриједности.

Утврђивање одговарајућег броја судија, додатних судија и стручних сарадника у БиХ могуће је урадити тек када се тренутно успостављени правни/судски систем стабилизује и након што протекне извјесно вријеме од почетка кључних судских реформи.

У периоду на који се односи овај план, ВСТС ће анализирати број редовних и додатних судија, тужилаца, те стручних сарадника, и то полазећи од принципа појединачног приступа сваком суду и имајући у виду проблеме које има одређени суд, односно тужилаштво, а који раније нису узимани у обзир.

Исто тако, ВСТС ће, током периода на који се односи овај стратешки план, промовисати потребне амандмане на ентитетске законе о судовима, како би именовање и дисциплинска овлаштења над стручним сарадницима на другостепеним и трећестепеним судовима припала ВСТС-у. Након што се то постигне, ВСТС намјерава да изврши процјену броја стручних сарадника потребних на овим судовима и проведе процес њиховог именовања.

Посебан проблем представља то што у тужилаштвима нема стручних сарадника који би могли обављати мање значајне послове које тренутно врше тужиоци, слично као што то раде стручни сарадници на судовима. С тим у виду, ВСТС ће провести истраживање и, зависно од резултата, иницирати законске измјене потребне за именовање овакве категорије стручних сарадника у свим тужилаштвима у БиХ.

За реализацију ове иницијативе потребне су одговарајуће законске измјене.

7.2 УТВРДИТИ ОПТИМАЛАН БРОЈ И СТРУКТУРУ ОСТАЛОГ ОСОБЉА У ПРАВОСУЂУ

Тренутно стање:

Број административног особља у судовима утврђују ентитетска министарства правде и то у омјеру према броју судија. Утврђени омјер тренутно је релативно низак у БиХ, а важећи прописи који регулишу ово питање нису добро дефинисани и потребно их је мијењати. Такође је потребно регулисати број особља у тужилаштвима.

Тренутна правна ситуација која се односи на административно-техничко особље у судовима и тужилаштвима је прилично хаотична, а прописи који се односе на услове које ово особље мора да испуњава, затим на њихова права и обавезе, обуку, дисциплинску одговорност и сл., значајно варирају како у ентитетима, тако и међу кантонима.

Приоритет 1.3 овог стратешког плана предвиђа регулисање радно-правног статуса запослених у правосуђу, чиме би се, на крају, ови проблеми ријешили. Због тога детаљна анализа, утврђивање оптималног броја и структуре административно-техничког особља у правосуђу претходе реализацији приоритета 1.3.

Тренутна ситуација не подржава стажирање студената правних факултета у судовима и тужилаштвима, као и укључивање приправника и приправника-волонтера у рад суда и тужилаштва у смислу студентског стажирања. Такође не постоје никакви законски прописи којим би био регулисан такав положај студената, приправника и приправника-волонтера у судовима и тужилаштвима.

Јавља се потреба за увођење потпуно нове категорије запослених у судове и тужитељства, чија би улога била обављање једноставних административних послова (ријеч је о пословима одређивања и наплате такси, издавања различитих увјерења, доношења једноставнијих процесних одлука...) које сада углавном обављају судије и стручни сарадници, а све у циљу да се судије и стручни сарадници ослободе административних послова и посвете се сложенијим пословима.

У досадашњем раду тужилаштва показала се потреба за формирањем одређених тимова експерата из одређених научних области при кантоналним/окружним тужилаштвима. Стручни тимови би били структурирани тако да имају одређена стручна знања која су неопходна тужилаштвима ради економичнијег вођења истраге. Не постоје никакви законски прописи којим би био регулисан положај оваквих тимова.

У смислу хармонизације система извјештавања те успостављања других параметара у складу са раније описаним СЕРЕЈ и стандардима Европске уније, провешће се детаљна анализа постојећег стања у судовима и тужилаштвима. Ова анализа ће показати области у којима босанскохерцеговачко правосуђе нема никако или нема довољно развијене стандарде. Успостављањем стандарда, те везујући исте на друге активности из овог стратегијског плана, доћи ћемо у могућност да активно пратимо актуелне токове у правосуђу и успостављамо одговарајуће кадровске и структуралне измјене, те у завршници будемо у потпуности компатибилни са тренутним трендовима у Европској унији.

За реализацију ове иницијативе потребне су одговарајуће законске измјене.

Глава 14

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 8

Унапријеђен поступак именовања

УВОД

Одговорност за провјеру и именовање носилаца правосудне функције једна је од основних законом утврђених надлежности ВСТС-а. У Босни и Херцеговини постоје системи који одговарају формалним захтјевима¹³ - ВСТС је одговоран за именовање судија, тужилаца и стручних сарадника у цијелој Босни и Херцеговини.

До данас је ВСТС стекао значајно искуство у погледу провјере и обављања разговора са кандидатима за мјеста у правосудју током поступка поновних именовања. Иако се у будућности не очекују масовна именовања, као што је то био случај у претходном периоду, ВСТС је научио важне лекције у циљу унапређења постојећег поступка.

ПРИОРИТЕТИ

8.1 ПОВЕЋАТИ ОБЈЕКТИВНОСТ И ТРАСПАРЕНТНОСТ У ПРОЦЕСУ ИМЕНОВАЊА

Тренутно стање:

Поступак именовања се, у односу на досадашњу праксу, у знатној мјери може унаприједити и учинити објективнијим и транспарентнијим. Теоретски гледано, сада би требало да буде могуће да се више времена посвети процјењивању подобности сваког кандидата, увођењу писменог испита, увођењу web апликације за писмено тестирање и стандардног обрасца бодовања, те објављивању, на интернет страници ВСТС-а, резултата теста и бодова, односно оцјена остварених током интервјуа.

За реализацију ове иницијативе потребна су додатна новчана средства.

---

¹³ Европским стандардима (Препоруке Савјета Европе за независност, ефикасност и улогу судија бр.: Р(94)12; Европска повеља о статусу судија; Мишљење бр.: (2001) 1:9 - Савјетодавно вијеће европских судија) наводи се да је приликом именовања судија и тужилаца неопходно осигурати механизме који би омогућили провођење именовања без неприкладног утицаја извршне и законодавне власти, те да би се именовања требала вршити од независног органа који чине већином судије/тужиоци. Овим стандардима се даље наводи да би процес именовања требало да буде базиран на објективним критеријима, као што су стружне квалификације, интегритет и ефикасност и да мора постојати гаранција да именовања нису дискриминаторска нити везана за етничку или друштвену припадност, политичко опредјељење или вјерска убјеђења.

Глава 15

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 9

Већа дисциплина носилаца правосудне функције

УВОД

ВСТС је по Закону одговоран за вођење дисциплинских поступака против носилаца правосудне функције који се не придржавају својих професионалних и етичких одговорности. Једна од главних функција ВСТС-а је да штити јавност од носилаца правосудне функције који не поступају у складу са професионалним и етичким стандардима, те да одржи професионалну непристрасност судства.

Велики број притужби, које је Канцеларија дисциплинског тужиоца (КДТ) примала, поднијеле су странке у споровима пред судовима, изражавајући првенствено своје незадовољство судском одлуком. То је онемогућило да се у већој мјери проводи проактивна стратегија. Ова ситуација ће се промијенити када се јавност упозна са врстама притужби које би требало упућивати КДТ-у.

ПРИОРИТЕТИ

9.1 УНАПРИЈЕДИТИ ДИСЦИПЛИНСКИ ПОСТУПАК

Тренутно стање:

Канцеларија дисциплинског тужиоца је независан орган у оквиру ВСТС-а који рјешава притужбе на неприкладно или нелегално понашање носилаца правосудне функције. Канцеларија прима велики број притужби, много већи него што може ријешити са постојећим бројем запослених. Постоји забрињавајућа тенденција повећања броја неријешених предмета. Статистички гледано, кадрови КДТ-а су углавном ангажовани на испитивању оних притужби које се на крају покажу неоснованим. Ово значи да КДТ не може да дјелује по својој иницијативи или да посјећује судове и тужилаштва без обзира на то да ли постоји притужба или не. Превентивна димензија дјеловања КДТ-а је потиснута.

Досадашње искуство је показало да се постојећи дисциплински поступак може знатно унаприједити и измјенама одговарајућих закона и прописа.

За реализацију ове иницијативе потребна су додатна новчана средства и одговарајуће измјене релевантних прописа.

9.2 УНАПРИЈЕДИТИ ОБУКУ НОСИЛАЦА ПРАВОСУДНЕ ФУНКЦИЈЕ ЗА ПРИМЈЕНУ ЕТИЧКОГ КОДЕКСА

Тренутно стање:

Етички кодекси за судије и тужиоце усвојени су на сједници ВСТС-а у новембру 2005. године. Кодекс је направила Стална комисија за судску и тужилачку етику у сарадњи са USAID JSDP пројектом.¹⁴ Етички кодекси су штампани и послани свим судијама и тужиоцима у БиХ. Штампани материјали укључују и образложење кодекса.

Стална комисија за судску и тужилачку етику прима значајан број захтјева који се односе на стандарде примијењене у етичким кодексима за судије и тужиоце. Ова питања се, уз конкретну препоруку комисије, износе пред ВСТС на разматрање, а након тога ће иста бити узета у обзир приликом ажурирања наведених кодекса у наредном периоду.

За реализацију ове иницијативе потребна су додатна новчана средства.

---

14 Justice Sector Development Project - Програм за развој сектора правосуђа

Глава 16

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 10

Иницирана имплементација специфичних пројеката

УВОД

ВСТС активно сарађује са међународним институцијама у имплементацији пројеката везаних за развој правосуђа. Неки од ових пројеката проводе се уз активну координацију ВСТС-а, али без тога да се средства заправо додјељују директно ВСТС-у у складу са чланом 15. став 11. Закона о ВСТС. Остале пројекте реформе правосуђа проводи директно ВСТС уз помоћ средстава која му је додијелила међународна заједница. На овај начин Закон ВСТС-у даје јединствену могућност да циљано рјешава конкретна питања од интереса за правосуђе, да израђује предлоге пројеката и да тражи међународна средства за финансирање тих пројеката.

Међутим, приоритети наведени у наставку текста су питања из области у којима ВСТС има подијељену надлежност са министарствима правде, те је зато за реализацију појединачних приоритета круцијална континуисана сарадња и заједнички напори ВСТС-а и министарстава правде, уз активну подршку законодавне власти.

ПРИОРИТЕТИ

10.1 ЗНАЧАЈНО СМАЊИТИ ПОСТОЈЕЋИ БРОЈ НЕРИЈЕШЕНИХ ПРЕДМЕТА

Тренутно стање:

Питање рјешавања постојећег броја неријешених предмета препознато је и у документима Европске уније као питање које у највећој мјери представља баријеру ефикасности судова. ВСТС је, у оквиру процеса израде годишњег извјештаја, стекао детаљан увид у ситуацију када је у питању број неријешених предмета у сваком суду у БиХ. Подаци показују да је са крајем 2006. године укупан број неријешених предмета износио око 1,9 милиона, од чега је око један (1) милион или 52% акумулисано у Општинском суду у Сарајеву. Око 54% од укупног броја неријешених предмета односи се на предмете наплате потраживања за извршене комуналне услуге.

До данас су предузете бројне иницијативе по овом питању, али ниједна није дала жељене резултате. Горе наведени подаци јасно указују на обим проблема чије ће се рјешавање тражити заједничким напорима ВСТС-а и министарстава правде.

Због тога је за реализацију ове иницијативе потребна уска сарадња са министарствима правде, као и додатна новчана средства.

10.2 УНАПРИЈЕДИТИ СИСТЕМ НАПЛАТЕ ПОТРАЖИВАЊА ЗА ИЗВРШЕНЕ КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ

Тренутно стање:

Предмети који се односе на наплату потраживања за извршене комуналне услуге су једноставно неплаћени рачуни за гријање, воду, струју и одвоз смећа. Највећи број ових предмета никад није ни требало да буде предат суду, пошто у вези са њима не постоји спор о правном и чињеничном супстрату.

До данас су предузете бројне иницијативе усмјерене на рјешавање овог проблема, али нису постигнути конкретни резултати.

Дат је предлог да наплата ових потраживања буде у надлежности других јавних предузећа или агенција. Одлука о овом питању је у надлежности министарстава правде, а ВСТС ће подржати сваку одлуку која ће смањити оптерећење судова овом врстом предмета.

Општински суд у Сарајеву је суд са најозбиљнијим проблемом када је у питању ова врста предмета. Са крајем 2006. године регистровано је око 800.000 неријешених предмета који се односе на наплату потраживања за извршене комуналне услуге. За рјешавање проблема овог суда ће се морати развити посебна стратегија.

За реализацију ове иницијативе потребна је уска сарадња са министарствима правде, као и одговарајуће законске измјене.

10.3 УНАПРИЈЕДИТИ ФИЗИЧКЕ УСЛОВЕ И ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ СУДОВА

Тренутно стање:

Већина зграда судова је у јако лошем стању. Зграде нису пројектоване на начин да се у њима могу обављати различите правосудне функције, те судови углавном имају само по једну судницу, без обзира на број судија и административно-техничког особља.

Рочишта би се, у највећој могућој мјери требала проводити у судницама које су грађене за ту намјену, а не у канцеларијама судија. Осим тога, неопходно је странкама ограничити приступ канцеларији судије како би се избјегао сваки вид нежељене комуникације. Такође, како би се правосудна независност заштитила од спољних утицаја и притисака, судија се мора осјећати сигурно у свом радном окружењу. Због тога, у току адаптације судских зграда морају бити узете у обзир и неопходне мјере сигурности.

ВСТС је тражио и осигурао средства за сљедеће намјене:

- Архитектонски преглед већине судских зграда у БиХ (Влада САД);
- Најзначајније поправке у тужилаштвима (Влада САД);
- Зграда Општинског и Кантоналног суда у Сарајеву (Европска комисија, Краљевина Норвешка и домаћа средства);
- Зграда Окружног суда у Источном Сарајеву (Краљевина Норвешка и домаћа средства).

Током 2005. године, ВСТС је, уз финансијску подршку владе САД-а, извршио процјену постојећег стања судских зграда у Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској која је укључила и процјену трошкова за реновирање тих зграда. Ова процјена обухватила је педесет и пет од укупно шездесет и два првостепена и другостепена суда, те седам одјељења изван сједишта суда, а процијењено је да би укупан трошак реновирања свих судова укључених у процјену износио око 24 милиона КМ.

Поједини судови нису укључени у наведену процјену с обзиром на то да су у добром стању или је реновирање раније иницирано посебним пројектима.

У фебруару 2007. године ВСТС је техничку документацију за све првостепене и другостепене судове у РС проследио министру правде РС, а у априлу исте године кантоналним министрима правде за првостепене и другостепене судове у њиховим регијама.

Реновирање судских зграда и њихово прилагођавање судској намјени у цијелој Босни и Херцеговини је од круцијалног значаја за ефикасност правосуђа, те ће ВСТС и убудуће тражити средства за побољшање физичких услова за рад код домаћих и међународних институција.

За реализацију ове иницијативе потребни су уска сарадња са министарствима правде и додатна новчана средства.

10.4 ИМПЛЕМЕНТИРАТИ СТРАТЕГИЈУ ЗА БРИГУ О КОРИСНИЦИМА СУДОВА

Тренутно стање:

На сједници одржаној 18.01.2007. године, ВСТС је разматрао и подржао “Стратегију за бригу о корисницима суда” и том приликом је одлучено да треба идентификовати и предсједницима судова презентовати оне елементе стратегије чија имплементација не захтијева значајнија финансијска средства. Препоруке из стратегије са процјеном трошкова би требало да буду разматране током процеса припреме годишњих буџета судова, уз консултације са министарствима правде и преговоре са потенцијалним међународним донаторима. Неке од препорука би се такође могле уградити у Правилник о унутрашњем судском пословању.

Стратегија за бригу о корисницима суда се може наћи на web страници ВСТС-а.

За реализацију ове иницијативе потребни су уска сарадња са министарствима правде и додатна новчана средства.

ПРЕГЛЕД ПРИОРИТЕТА

(ПРЕМА ПРИПАДНОСТИ ПОЈЕДИНИМ ПРИНЦИПИМА)

НЕЗАВИСНОСТ	ОДГОВОРНОСТ	ЕФИКАСНОСТ	КВАЛИТЕТ
Принцип независности правосуђа, мандат, састав и одговорност ВСТС-а, надлежност Суда БиХ и Тужилаштва БиХ уградити у Устав БиХ	Унаприједити обуку носилаца правосудних функција за примјену етичког кодекса	Значајно смањити постојећи број неријешених предмета	Регулирати радно-правни статус запосленика у правосуђу на јединствен начин
Плате носилаца правосудних функција регулисати на нивоу БиХ	Унаприједити дисциплински поступак	Унаприједити систем наплате потраживања за извршене комуналне услуге	Усвојити један закон о тужилаштвима у ФБиХ
Обезбиједити адекватан ниво пасположивих средстава за судове и тужилаштва	Успоставити капацитете ВСТС-а за надзор	Развити и имплементирати CMS у свим судовима и тужилаштвима	Утврдити оптималан број и структуру запослених у правосуђу
Унаприједити систем финансирања судова и тужилаштва	Осигурати већу подршку предсједника другостепених судова предсједницима првостепених судова	Инсталирати и одржавати правосудну мрежу широког подручја WAN	Утврдити оптималан број носилаца правосудних функција
Осигурати да је ВСТС у потпуности финансиран из буџета	Унаприједити систем праћења и оцјењивања рада менаџера у правосуђу	Организовати функционалну ИКТ подршку у правосуђу	Извршити специјализацију судија у већим судовима
Повећати објективност и транспарентност у процесу именовања	Унаприједити статистичке системе и системе извјештавања	Обезбједити и инсталирати неопходну ИКТ опрему	Пружити подршку и смјернице ентитетским центрима за обуку ради имплементације стратегије за обуку
		Успоставити интерне капацитете и механизме ВСТС-а за унапређење менаџерских техника и вјештина	Осигурати on-line приступ важним судским одлукама
		Унаприједити физичке услове и просторно уређење судова	Осигурати on-line приступ легислативи
		Увести обавезну вансудску медијацију за одређене категорије грађанских предмета	Унаприједити правне библиотеке у судовима и тужилаштвима
		Унаприједити процесне законе	Имплементирати стратегију "Брига за кориснике суда"
		Осигурати већу употребу судске нагодбе	
Повећати повјерење јавности у правосуђе			
Унаприједити односе са локалним и међународним партнерима			

